

HỘI NGHỊ KHOA HỌC THƯỜNG NIÊN 2023 LIÊN CHI HỘI LÃO KHOA TP.HỒ CHÍ MINH

Tài liệu dành cho CBYT

HỘI NGHỊ KHOA HỌC THƯỜNG NIÊN 2023 Phiên CHUYÊN ĐỀ LÃO KHOA TỔNG QUÁT

Tiêm ngừa Cúm cho người cao tuổi: Các câu hỏi thường gặp trong thực hành

TS. BS. Ngũ Duy Nghĩa

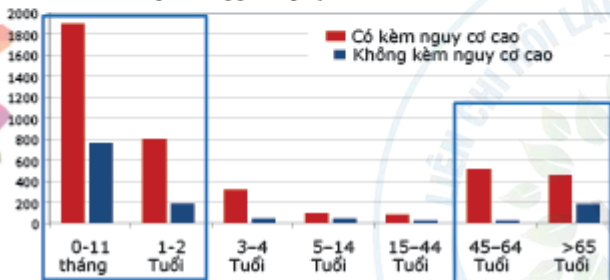
Trưởng khoa Kiểm soát bệnh truyền nhiễm,
Viện Vệ sinh dịch tễ Trung Ương

Đà Nẵng, 14/04/2023

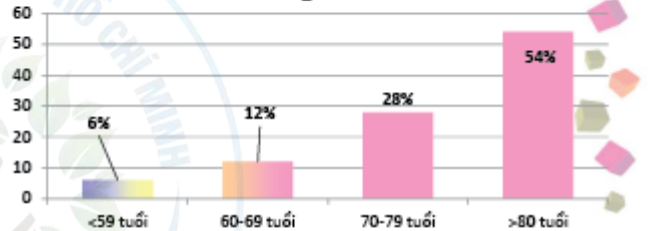
MAT-VN-2300503-v1.0-04/2023

CÚM CÓ THỂ TẤN CÔNG BẤT KỲ AI, BẤT KỂ TUỔI TÁC ...

Số lượt nhập viện, tính trên 100 000 dân

Tử vong do cúm

Ai cũng có thể mắc Cúm mùa, NHƯNG:

- Trẻ em < 2 tuổi: **ti lệ nhập viện** cao nhất
- Người già ≥ 65 tuổi: **ti lệ tử vong** cao nhất

US-CDC: Tiêm vắc-xin ngừa Cúm sẽ giúp giảm nguy cơ nhiễm Cúm, giảm nguy cơ gặp các biến chứng do Cúm gây ra; đồng thời giúp giảm nguy cơ nhập viện và tử vong vì Cúm

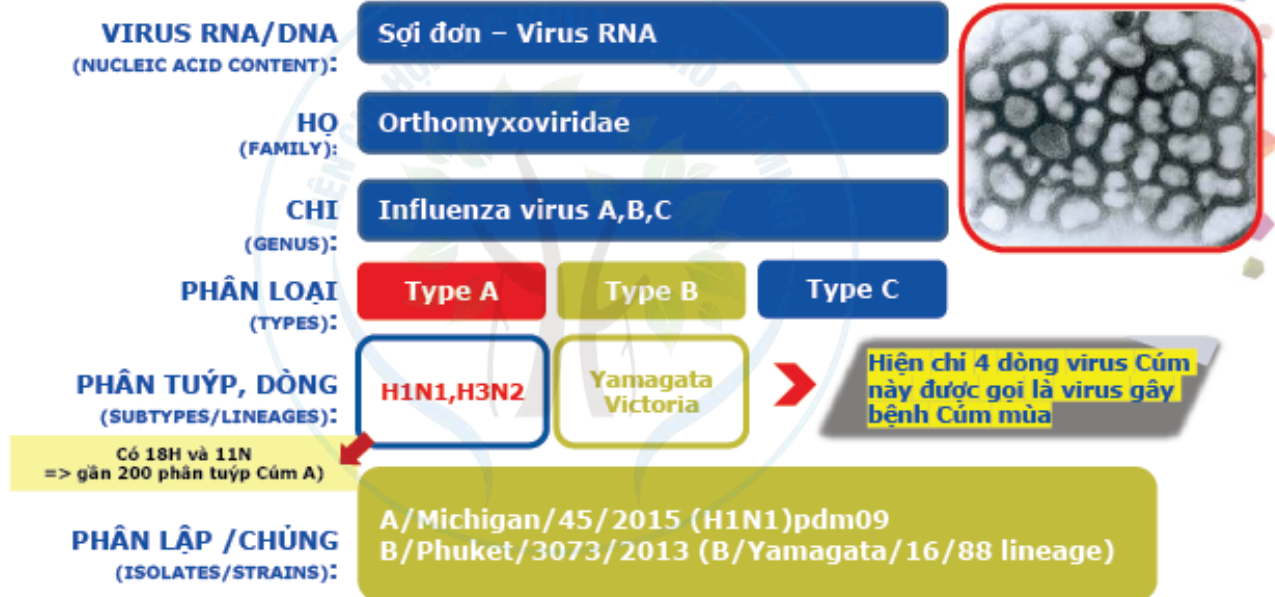
Nguồn: Canada communicable disease report (CCDR). Influenza in Canada : 2003-2004 season. 1 January 2005; Vol 31-01
<http://www.phac-aspc.gc.ca/publicat/ccdr-rmtc/05vol31/dr3101a-eng.php>

1

Vắc-xin Cúm mùa là gì, phòng ngừa được bao nhiêu chủng virus cúm?

3

PHÂN LOẠI VIRUS CÚM Ở NGƯỜI

VẮC-XIN CÚM: TAM GIÁ VÀ TỨ GIÁ

TAM GIÁ (TIV)

1. A (H3N2)
2. A (H1N1)pdm09
3. B /Yamagata **hoặc**
B /Victoria

TỨ GIÁ (QIV)

1. A (H3N2)
2. A
(H1N1)pdm09
3. B /Yamagata
4. B /Victoria

Hiện nay hầu hết vắc-xin Cúm mùa lưu hành trên thị trường là vắc-xin tứ giá (QIV) nên có thể cung cấp sự bảo vệ với 2 dòng virus Cúm B và 2 phân tuýp cúm A gồm A/H3N2 và A/H1N1.

2

Nhiều trường hợp đã tiêm vắc-xin Cúm nhưng vẫn mắc Cúm. Tại sao?

Những lý do một số người có triệu chứng giống Cúm dù đã tiêm vắc-xin Cúm trước đó:

- ✓ Vắc-xin Cúm mùa có thể gây ra những tác dụng không mong muốn nhẹ vài ngày sau tiêm, có thể bị hiểu lầm là triệu chứng của Cúm.
- ✓ Có thể phơi nhiễm với vi-rút Cúm ngay trước khi tiêm hoặc trong 2 tuần đầu sau khi tiêm vắc-xin – khoảng thời gian cơ thể cần để tạo ra đáp ứng bảo vệ chống lại bệnh Cúm mùa.
- ✓ Có thể mắc các vi-rút đường hô hấp khác cũng gây các triệu chứng giống cúm (ILI) mà không phải Cúm; ví dụ Adenovirus, RSV, Rhinovirus...
- ✓ Hiệu quả của vắc-xin không phải luôn là 100% nên vẫn có thể mắc Cúm. Tuy nhiên đã tiêm vắc-xin nếu mắc thì thường diễn tiến nhẹ.

CDC. Seasonal Flu Shot. Questions & Answers. Available at: <<http://www.cdc.gov/flu/about/qa/flu-shot.htm>>

7

LUẬN ĐIỂM CỦA WHO VÀ US-CDC

- ❖ **Vai trò chính của vắc-xin Cúm mùa là ngăn ngừa Cúm nặng và biến chứng của Cúm**
- ❖ **Vắc-xin là một trong nhiều biện pháp phòng chống Cúm nhằm:**
 - ✓ Giảm cơ hội nhiễm cùng lúc hai loại virus Cúm người & Cúm gia cầm.
 - ✓ Giảm cơ hội tái cấu trúc gen (reassortment) → Giảm, mất cơ hội xuất hiện chủng virus mới có tiềm năng gây đại dịch.

US-CDC: Tiêm vắc-xin ngừa Cúm sẽ giúp giảm nguy cơ nhiễm Cúm, giảm nguy cơ gặp các biến chứng do Cúm gây ra; đồng thời giúp giảm nguy cơ nhập viện và tử vong vì Cúm
→ **người lớn tuổi, người có bệnh nền là đối tượng nguy cơ cao, cần ưu tiên tiêm ngừa Cúm mùa.**

1. <http://www.who.int/influenza/vaccines/use/en/> 2. <https://www.cdc.gov/flu/prevent/vaccine-benefits.htm> ;

3

Ai cần tiêm phòng Vắc-xin Cúm mùa?

9

CÁC KHUYẾN CÁO VỀ TIÊM PHÒNG VẮC-XIN CÚM MÙA

TỔ CHỨC Y TẾ THẾ GIỚI (WHO Position Paper 2022)

- ❖ Tiêm phòng vắc xin cúm nhằm bảo vệ các nhóm nguy cơ cao chống lại các tình trạng bệnh lý nặng và tử vong có liên quan đến cúm
- ❖ Với các quốc gia mới bắt đầu hay đang mở rộng chương trình tiêm chủng Cúm mùa, nên cân nhắc ưu tiên cho các nhóm đối tượng sau:
 - Người ≥ 65 tuổi
 - Người có bệnh lý nền mạn tính: tiểu đường, hen, bệnh tim mạch, bệnh thận, ung thư, HIV/AIDS...
 - Nhân viên y tế
 - Trẻ em
 - Phụ nữ có thai

BỘ Y TẾ VIỆT NAM (QĐ 2078 năm 2011)

- ❖ Nên tiêm phòng vắc xin cúm hằng năm
- ❖ Các nhóm nguy cơ lây nhiễm cúm nên được tiêm phòng là:
 - Nhân viên y tế
 - Trẻ từ 6 tháng đến 8 tuổi;
 - Người có bệnh mạn tính (bệnh phổi mạn tính, bệnh tim bẩm sinh, suy tim, tiểu đường, suy giảm miễn dịch ...)
 - Người trên 65 tuổi

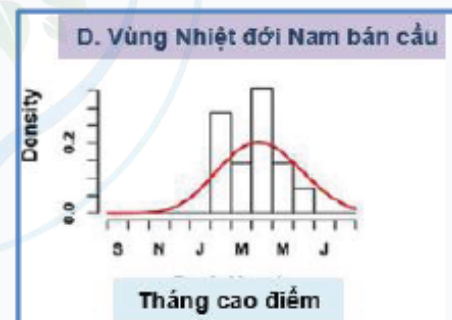
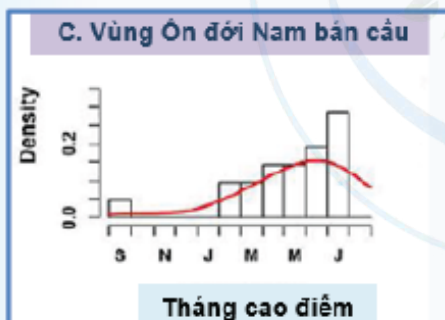
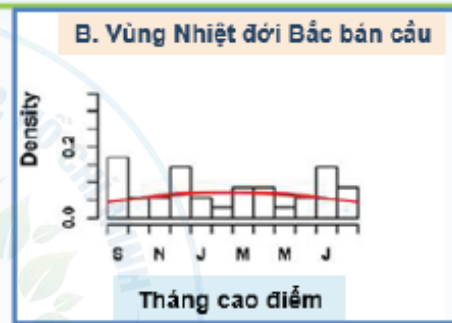
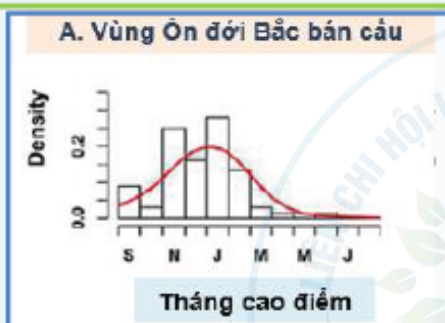
<https://www.who.int/influenza/vaccines/use/en/>

4

Tiêm phòng Vắc-xin Cúm mùa vào thời điểm nào?

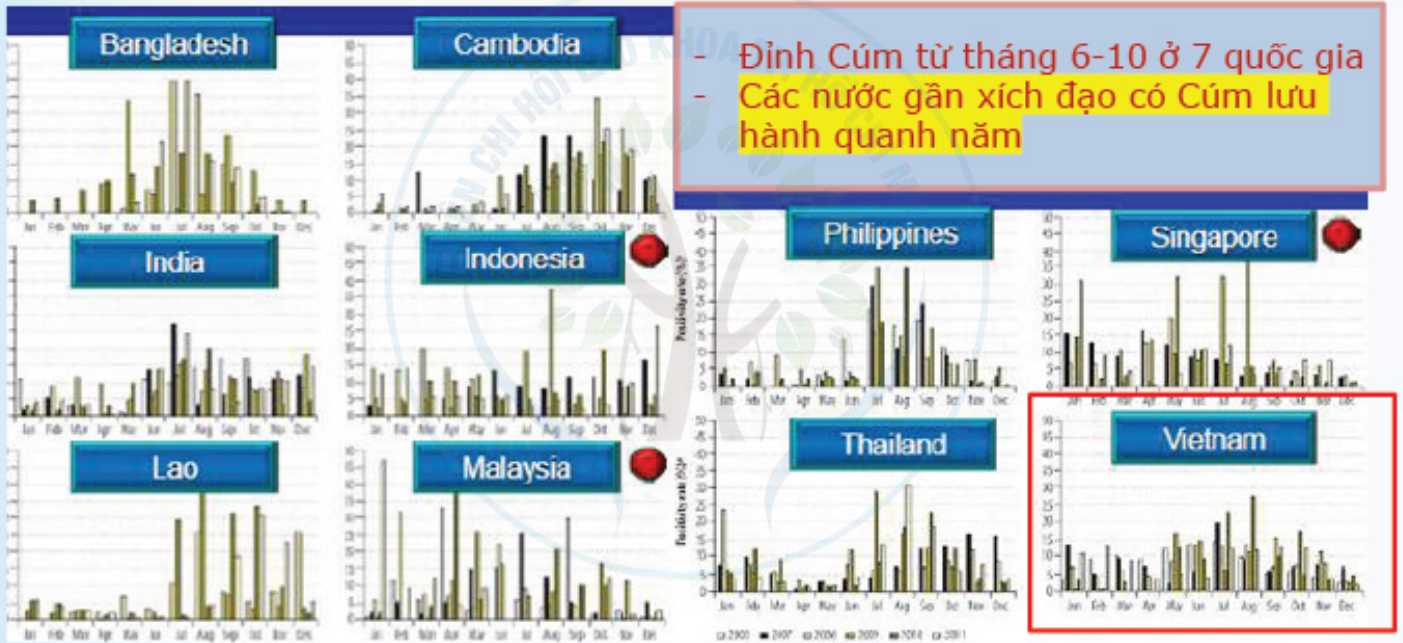
11

PHÂN BỐ THÁNG CAO ĐIỂM CÚM MÙA THEO VÙNG ĐỊA LÝ

Bloom-Feshbach K. PLoS One 2013; 8:5445

PHÂN BỐ CÚM THEO THÁNG Ở ĐÔNG VÀ ĐNA 2006-2011

THỜI ĐIỂM TIÊM PHÒNG VẮC-XIN CÚM MÙA Ở KHU VỰC CHÂU Á – THÁI BÌNH DƯƠNG 2016

Quốc gia có đỉnh Cúm mùa trong năm	Lịch tiêm vắc-xin
New Zealand	Tháng 3 - 7
Úc	Tháng 4 - 6
Đài Loan	Tháng 10 - 3
Lào	Tháng 4 - 5
Philippines	Tháng 4 - 6
Ấn độ	Tháng 10 - 11 (miền Bắc)
Hồng Kông	Tháng 10 - 11 (Cúm BBC) Tháng 5 - 8 (Cúm NBC)

Quốc gia có Cúm mùa quanh năm	Lịch tiêm vắc-xin
Thái Lan	Tháng 6 - 8
Malaysia	Quanh năm
Singapore	Quanh năm
Việt Nam	Quanh năm (dịch vụ)
Indonesia	Trước mùa hành hương

Tiêm cúm bất kỳ tháng nào trong năm khi vắc-xin có sẵn

Cowling BJ. Vaccine 35;2017: 856

5

Tại sao phải tiêm nhắc vắc-xin Cúm mùa hàng năm?

- Kháng thể được tạo ra sau tiêm vắc-xin ở mức đủ bảo vệ cơ thể kéo dài 6 – 12 tháng
- Virus Cúm thường xuyên biến đổi nên mỗi năm công thức vắc-xin cúm mùa cần được cập nhật theo khuyến cáo của WHO

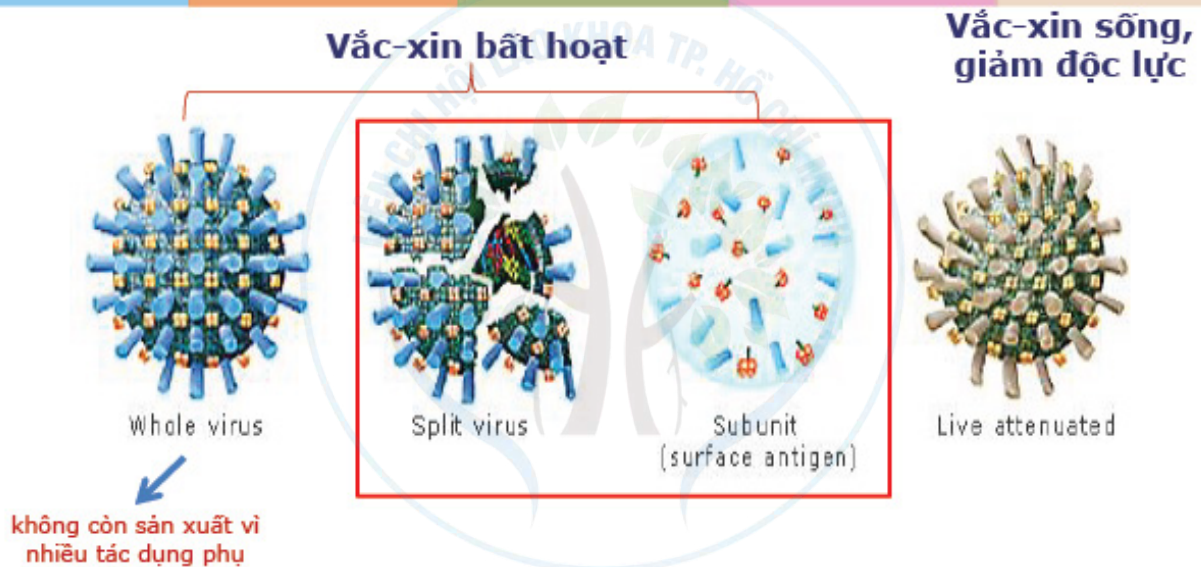
15

6

Có các loại vắc-xin Cúm mùa nào, loại nào tốt nhất?

16

PHÂN LOẠI VẮC-XIN CÚM CỦA WHO

Kamps-Hoffman-Preiser, Influenza report 2006, www.InfluenzaReport.com

SO SÁNH VẮC-XIN DẠNG MẢNH (SPLIT) VÀ DẠNG TIỂU ĐƠN VỊ (SUB-UNIT)

ĐÁNH GIÁ TỪ CÁC NGHIÊN CỨU SO SÁNH TRỰC TIẾP

Chỉ số đánh giá*	Số lượng nghiên cứu	Kết cục
Mức kháng thể	5 studies ¹⁻⁵ (clinical trials)	<ul style="list-style-type: none">• Hầu hết không có sự khác biệt• Có 2 nghiên cứu gợi ý split > subunit
Hiệu quả vaccine	3 studies ⁶⁻⁸ (all observational)	<ul style="list-style-type: none">• 2 nghiên cứu không có sự khác biệt• 1 nghiên cứu gợi ý split > subunit

* Dữ liệu về đáp ứng Lympho T không được trình bày. Một nghiên cứu labo gợi ý split vaccine có thể tạo ra đáp ứng MBTB và giải phóng interferon tốt hơn (diệt virus tốt hơn)

References: 1) Camilloni. Chapter 10. <http://dx.doi.org/10.5772/64405>; 2) Del Giudice et al. Vaccine 2006 24:3063-5; 3) Morales et al. Medicina (B Aires) 2003;63:197-204; 4) Skowronski et al. J Infect Dis 2012 206:1852-61; 5) Zei et al. Vaccine 1991;9:613-7; 6) Rondy et al. Euro Surveill 2017;22:30580; 7) Kissling Euro Surveill 2014; 19. 8) Talbot et al. Clin Infect Dis 2015; 60:1170-5

Note: only trivalent vaccine was evaluated in all these studies

KẾT LUẬN VỀ VẮC-XIN DẠNG MẢNH (SPLIT) VÀ VẮC-XIN TIỂU ĐƠN VỊ (SUB-UNIT):

- Hai vắc-xin này có sự khác nhau về đặc tính (phân mảnh và tiểu đơn vị)
- Dữ liệu so sánh rất hạn chế giữa 2 vắc-xin:
 - Một vài (không phải tất cả) nghiên cứu gợi ý tính SMD và tính hiệu quả cao hơn của vắc-xin dạng mảnh
 - Hồ sơ an toàn là tương tự nhau

KHÔNG có khuyến cáo ưu ái cho một vắc-xin nào từ cơ quan quản lý y tế

→ Sử dụng bất kỳ vắc-xin Cúm mùa nào được cấp phép

7 Tiêm vắc-xin Cúm mùa ở đâu?

Lịch tiêm

- ❖ **Trẻ từ 6 tháng – 9 tuổi:**
 - Tiêm lần đầu 2 mũi cách nhau tối thiểu 4 tuần.
 - Tiêm nhắc lại hằng năm.
- ❖ **Người từ 9 tuổi trở lên:**
tiêm mỗi năm một lần.

Nơi tiêm:

- ❖ Các trung tâm tiêm chủng công lập (CDC địa phương) & tư nhân
- ❖ Các bệnh viện, phòng khám có phòng tiêm
- ❖ Viện Pasteur, Viện Vệ sinh Dịch tễ Trung Ương

Tham khảo thêm chi tiết tại
<https://hieuvetiempchung.hoibsgiadinh.com/dia-diem-tiem-chung.html>

21

Cảm ơn đã lắng nghe